

▲ Zbytky kostela sv. Mikuláše.

O nálezu mincí u kostela sv. Mikuláše u Hruškové v letech 2003–2006

Rudolf Tomíček, Horní Slavkov

V letech 2003–2006 se konal archeologický výzkum kostela sv. Mikuláše u Hruškové. Mimo jiných archeologických nálezů se postupně vršila i pěkná hromádka mincí, celkem se jednalo o 78 mincí v různém stavu opotřebení a tím také v různém stavu použitelnosti pro další výzkum.

Mince byly nacházeny osamocené na různých místech po celou dobu výzkumu. Zcela pochopitelně se nejvíce mincí našlo v prostoru předpokládaného přístupového schodiště a hlavního vstupu do kostela. Z těchto okolností je zcela zřejmé, že se nejedná o žádný „poklad“, tedy o peníze nashromážděné pro případ nouze, popř. ukrytá hotovost v době nebezpečnosti, ale peníze ztracené poutníky a obchodníky, kteří zvolili kostel

sv. Mikuláše za zastávku na své cestě. Z míst nálezů nelze ani usoudit, zda nešlo o kostelní pokladničku, kam pocestní dávali dary.

Protože celá plocha naleziště byla, dle zjištění, mnohokrát různě překopána, je pravděpodobné, že mincí zde bylo více, ale byly „hledáči pokladů“ vysbírány.

Zastoupení mincí z hlediska místa ražby je také zajímavé. Nejpočetněji jsou zastoupeny Čechy a Morava, a to 37 mincemi. Dále je to Německo s 29 mincemi, Rakousko se 4, Francie se 3 a vzdálenější Polsko je zastoupeno 1 mincí. Je tedy zcela zřejmé, že zde probíhala cesta, která sloužila k čilému mezistátnímu provozu.

A že si lidé již tenkrát dávali pozor na peníze svědčí to, že hodnotově se jedná o haléře, popř. feniky, nebo jejich zlomky. Výjimku tvoří tři mečově míšeňské groše.

▼ Četnost nálezů mincí podle doby (roku) ražby.

Doba ražby mince	13.století	14.století	15.století	16.století	17.století	18.století	19.století
Počty kusů	1	20	59	4	1	0	4

Četnost nálezu mincí podle doby (roku) ražby:

Z výše uvedené tabulky lze zjistit, že kostel sv. Mikuláše byl nejvíce navštěvován v 15. století, a pak patrně bylo ukončeno jeho používání a nastal postupný zánik. Staré pověsti se o kostelu zmiňují jako o zřícenině a tomu odpovídá datace na nalezených mincích. Patrně již začátkem novověku přestal být kostel aktivně využíván a lidé jej nenavštěvovali. Co ale tím důvodem bylo, to je dosud záhadou. Nebylo také nalezeno žádné obyvatelné místo, které by ledacos napovědělo, takže stále nic nevíme.

Co říci k jednotlivým mincím?

Jak bylo řečeno výše, nejvyšší hodnotou byl mečový míšeňský groš, který byl hodnotově polovina našeho pražského groše. Míšeňský groš se zde dostal za vlády Jiřího z Poděbrad, který byl spřízněn s míšeňskými vévody a dovolil používat jejich platidlo. Nebyvalo to ale zvykem.

Jestliže v některé zemi obíhá velké množství různých peněz, mohou z toho vznikat zmatky. Zvláště když se zjistí, že i mezi těmito mincemi jsou rozdíly ve kvalitě. Stejně tak tomu bylo i v Českém království.

Nařízení z 24. května 1460 nám říká: "V městech a městečkách peníze, jež se mají bráti, mají býti přibity na prkénko. Bude-li třeba, budou do měst nasazeni dozorcí. Peníze, které se nemají bráti, mají být dopraveny do dílen v Olomouci, v Brně a ve Znojmě, kde má být za ně vydáno podle spravedlnosti." Zde je podstata vzniku rčení „berná mince“.

Nalezené mince u kostela sv. Mikuláše byly většinou haléře a feniky. Kromě nich byly nalezeny také 3 falzifikáty (padělky) a 4 mince se nedaly vůbec identifikovat.

Haléř – vznikl počátkem 13. století, kdy ve švábském Hallu (město 50 km východně od Heilbronn, někdy též uváděno jako Hall am Kocher) se počala razit drobná stříbrná mince – *denarius hallensis*. Na líci (aversu) byla ruka a na rubu (reversu) kříž. Podle „ručky“ (haendl) tedy v podstatě *ručkový haléř*, ale vykládalo se to jako – „obchod“, tedy *obchodní haléř*. Již v první polovině 14. století se u nás přechází na *parvus*. Dále pak haléř figuruje jako polovina *peníze* a dostává též název *malý peníz*, nebo též později *černý peníz* (neprocházal bílením).

Fenik - v německé oblasti se názvem *fenik* označoval středověký *denár*, později mince v hodnotě 1/12 groše. Později se podle kvality (obsahu stříbra) začaly dělit na *černé feniky* – méně hodnotné a na *bílé feniky*.

Podrobněji o zajímavých údajích o kostele sv. Mikuláše se lze dočíst v knize „Sv. Mikuláš pod Krudumem, tajemství vzniku, zániku a znovuoživení jedné památky“, kterou vydalo Sdružení dětí a mládeže v Horním Slavkově za vydatného finančního přispění Nadace Georgia Agricolu – region Slavkovský les. Kniha je k dostání u pokladen muzeí sokolovského okresu.

▼ Kiprový dvoufeník z počátku 17. století.

► Obchodní haléř ze švábského Hallu.

◄ Haléřový brakteát ražený v Chebu před rokem 1400 s městským znakem Chebu. Všechny kresby Jana Rolková.

